

Stále nedokončené MOCHOVCE

Na Slovensku máme pomerne široké zastúpenie technológií na výrobu elektrickej energie. Medzi najdôležitejšie, čo sa týka jej výroby patria určite jadrové elektrárne. Celková produkcia, spotreba, výnosnosť ale aj iné faktory sú predmetmi našej analýzy, v ktorej sa bližšie zameriame na pôsobenie jadrových elektrární na Slovensku. Mochovce vyrábajú elektrinu už od roku 1998 a v súčasnosti prebieha dostavba tretieho a štvrtého bloku, ktorej priebeh bol spojený s mnohými problémami.

Výstavba JE Mochovce začala v novembri 1982, ale v roku 1991 bola pre nedostatok financií zastavená. V roku 1995 vláda SR schválila plán na dostavbu dvoch blokov JE Mochovce za podmienky doplnenia zastaranej sovietskej technológie modernejšími bezpečnostnými prvkami od firiem Framatome, Siemens AG a Electricité de France. Bloky boli uvedené do prevádzky v júli 1998 a decembri 1999. Majú plánovanú životnosť do roku 2058, resp. 2060. Momentálne sa tu nachádzajú štyri bloky Atómových elektrární Mochovce s tlakovodnými reaktormi typu VVER 440/V-213, každý s hrubým výkonom 470 MW, ktorý bol v roku 2008 zvýšený z pôvodných 440 MW.

dávajú do siete okolo 7 mil. MWh elektrickej energie, čo pokrýva celú štvrtinu spotreby elektriny na Slovensku. Konkrétne za rok 2017 dodali Mochovce do obehu 6 767 GWh a Bohunice 7264 GWh.

V tomto čísle:

Americký FED pristúpi k ďalšiemu zvýšeniu základnej úrokovej sadzby, inflácia dosahuje takmer 2,9 % a nezamestnanosť 4 %

Čínske hospodárstvo dosiahlo za 2. kvartál 6,7 % medziročný rast

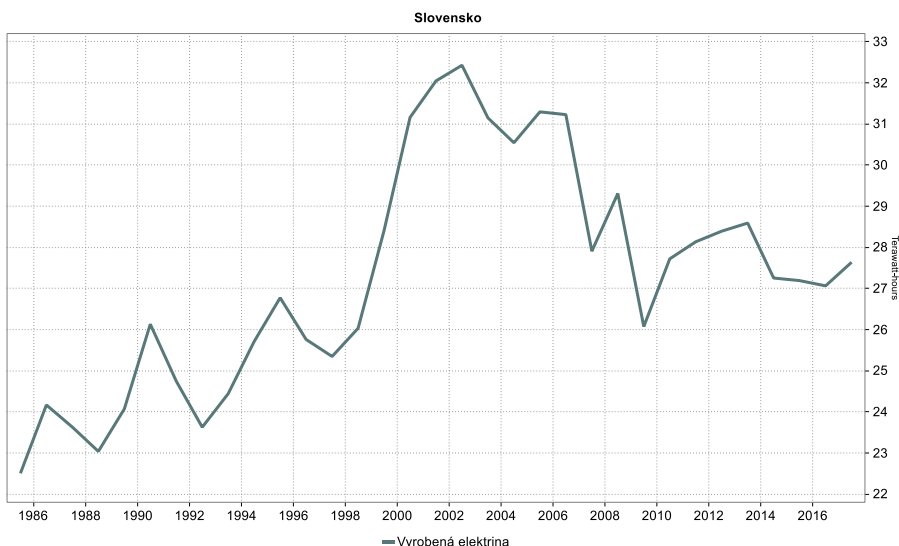
Kuba plánuje zliberalizovať majetkové práva a otvoriť trh

Priemyselná produkcia v USA s 4,8 % medziročným rastom za jún

V zahraničnom obchode medzi EÚ, USA a Čínou pokračuje „obchodná vojna“

Priemerná nominálna mzda na Slovensku vzrástla medziročne za 1. kvartál o 6,5 %

Spustenie dostavby 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne v Mochovciach (MO34) je jedinečné nielen na Slovensku, ale aj v Európe, kde sa v súčasnosti stavajú len 3 nové jadrové elektrárne – vrátane mochovskej. Výkon každého bloku bude

Dva bloky AE Mochovce ročne do-

471 MWe – jeden reaktor pokryje 13% spotreby elektriny na Slovensku. Celková produkcia SE by tak mala narásť na hodnotu viac ako 37 TWh ročne. Nakoľko ročná spotreba elektriny stále rastie, dopyt po elektrine neodrážal adekvátny nárast vo výrobe, dovoz elektriny však narástol o 12,5%. Práve dostavba dvoch blokov by mala Slovensku pomôcť k úplnej samostatnosti a prípadne väčšiemu vývozu elektriny. Ročná produkcia dokončených blokov ušetrí vyše 7 miliónov ton emisií oxidu uhličitého. Výstavba týchto blokov predstavuje najväčšiu súkromnú investíciu v histórii Slovenska, na ktorej sa okrem slovenských firiem podieľajú aj renomované zahraničné spoločnosti. Stavba je jedným z najväčších a najvýznamnejších projektov, ktorý i v čase hospodárskej recesie priniesol na Slovensko množstvo pracovných príležitostí. Na projekte pracuje viac ako 5000 pracovníkov. Mochovce vytvárajú dohromady 15000 pracovných miest – priamych, nepriamych a vyvolaných.

Spustenie výstavby nastalo v roku 2008, kedy bola stanovená cena celého projektu v sume 2,8 miliardy eur. Termín dokončenia stanovený na rok 2012 sa odvtedy trikrát odsunul a náklady vzrástli na 5,4 miliardy eur. Za predlžovaním a posúvaním termínov je viacero faktorov. Jedným z nich je zlá organizácia práce nakoľko ENEL nemal skúsenosti s výstavbou jadrových elektrární. Úvery, ktoré súvisia s dostavbou, negatívne ovplyvňujú ekonomické výsledky firmy a prípadné nedostavanie blokov by malo veľký vplyv na hospodárenie Slovenských elektrární. Taktiež dôležitým faktorom bol predaj podielu elektrární českej spoločnosti EPH. Navyšovanie rozpočtu bolo aj dôsledkom havárie jadrovej elektrárne vo Fukušime, po ktorej došlo k zvyšovaniu bezpečnostných parametrov. Za spomenutie stojí aj nezvládnutá manažérska úloha, keďže na stavbe bolo neprimerane veľa

pracovníkov s čím však štát veľa robiť nemohol nakoľko reálne riadenie projektu v rukách nemá. Predlžovanie dostavby tretieho a štvrtého bloku v jadrovej elektrárni Mochovce trvá už niekoľko rokov. Podľa posledných informácií je tretí jadrový blok dostavaný na 97% a štvrtý blok bol ku koncu marca dokončený na 85,1%. Podľa najnovších plánov by mal byť tretí blok dokončený koncom roka 2018 a štvrtý blok na konci roka 2019. Vláda 11.7.2018 odsúhlasila poskytnutie pôžičky od talianskej spoločnosti ENEL vo výške 700 miliónov eur, ktorá bude výlučne poskytnutá na dostavbu dvoch blokov. Ak by sa aj SE zmestili do aktuálneho rozpočtu, investícia sa im bude vracaať desiatky rokov. Pri súčasnej trhovej cene za megawatthodinu (cez 46 eur za MWh) a predpokladanej produkcii sedem miliónov megawatthodín sa investícia vráti o takmer pol storočia. Mochovské bloky prešli dizajnovou evolúciou s množstvom vylepšení, ktoré posúdili a odsúhlasili domáci i zahraniční experti a spĺňajú všetky medzinárodné štandardy jadrovej bezpečnosti.

Dostavbu dvoch blokov má stále na starosti talianska spoločnosť Enel, ktorá počas leta 2016 predala zo svojho 66% podielu polovicu českej energetickej skupine EPH. Zvyšnú časť kúpi EPH od Enelu až po dostavbe dvoch blokov atómk. Slovensko však získalo opciu na odkúpenie ďalších 17%, ktorú si môže uplatniť do šiestich mesiacov po dokončení všetkých povolení k novým dvom blokom. Momentálne vlastní menšinový 34% podiel.

Vedci z oblasti ochrany biodiverzity požadujú, aby vlády namiesto rozvoja obnoviteľných zdrojov energie podporili výstavbu jadrových elektrární. Považujú ich totiž za najzeleňšie, vzhľadom na nízke množstvo emisií, keďže pri výrobe elektriny z jadra sa do atmosféry nevypúšťajú žiadne skleníkové plyny. Biodi-

verzita nie je ohrozovaná len zmenami klímy spôsobenými spaľovaním fosílnych palív, ale aj transformáciami pôdy v dôsledku budovania obnoviteľných zdrojov energie. Môžeme teda tvrdiť, že práve nízkoemisná jadrová energia je jedna z najmenej škodlivých pre životné prostredie a malo by sa preto investovať najmä do vývoja nových a ešte viac recyklovateľných palív. Ďalší benefit prevádzky dvoch Slovenských jadrových elektrární je, popri množstve pracovných príležitostí a rozvoja infraštruktúry regiónov v okolí štyroch slovenských blokov, ich bezuhlíková výroba elektriny, ktorá zabráni dodatočným emisiám 15 miliónov ton CO₂ ročne. Jadrové elektrárne takto výrazne prispievajú k záväzkom Slovenska na znížovanie emisií škodlivých skleníkových plynov do atmosféry. Po dokončení tretieho a štvrtého bloku AE Mochovce bude viac ako 93% celkového objemu vyrobenej elektriny produkovanej bezuhlíkovo. Jadrová energia produkuje v rámci celého životného cyklu výroby priemerne iba 15 gramov CO₂/kWh. To je 30-krát menej ako plyn, 65-krát menej ako uhlie, trikrát menej ako fotovoltická energia a približne na rovnakej úrovni ako veterná energia.

Medzi najväčšie nevýhody jadrových elektrární patrí bezpochyby samotné palivo. Jadrová energia nie je obnoviteľným zdrojom a teda vyčerpané zásoby uránu sa nedajú nahradiť. Produkuje sa jadrový odpad, ktorý musí byť dlho a bezpečne skladovaný. Na Slovensku sa jadrový odpad ukladá do Republikového úložiska pri JE Mochovce, ktoré však nie je vhodné ako dlhodobé riešenie. Kvôli smernici EÚ sa už odpad nesmie vyvážať za hranice EÚ, takže sa musí vybudovať hlbinné úložisko na Slovensku. Pred 10 rokmi už boli určené možné miesta pre toto úložisko, no potom sa výstavba neuskutočnila. Dnes ale tento projekt opäť oživa. Medzi pravde-

Produkcia elektrickej energie v TWh za rok podľa zdroja

TWh	Jadrové	Fosílné	Vodné	Solárne	Biomasa	Obnoviteľné + ostatné
2017	15,07	3,87	4,24	0,51	0,42	3,6
2016	14,83	3,6	4,35	0,51	0,39	3,5

podobné miesta budúceho úložiska patria: centrálna časť pohoria Tribeč, juh Veporských vrchov, juhozápadná časť Stolických vrchov, východ Cerovej vrchoviny, západná časť Rimavskej kotliny. Výstavba jadrových elektrární je finančne veľmi nákladná a taktiež ich prevádzka, o čom svedčí aj samotná niekoľkokrát finančne navýšená výstavba dvoch blokov na Slovensku. Posledná veľká havária v AE Fukushima Daichi, spôsobila značný rozruch medzi odborníkmi i širokou verejnosťou. Havária mala za následok únik radiácie do príľahlého okolia a kontaminovaná bola i voda v Tichom oceáne. V niekoľkých štátoch táto udalosť vyvolala túžbu po zastavení výstavby nových jadrových reaktorov a po odstavení stávajúcich. Do čela odporcov jadra sa postavilo Nemecko, ktoré odstavi všetky svoje jadrové reaktory do roku 2022.

Slovenské elektrárne v roku 2017 vyrobili 27,9 TWh elektriny, čo v porovnaní s 27,4 TWh z roka 2016 predstavuje rast o vyše 1,8 %. Z dodanej elektriny mala z primárnych zdrojov najvyšší podiel práve energia získaná štiepením jadra. Ďalšími zdrojmi bez emisií oxidu uhličitého boli voda s 10,28%, biomasa (0,12%) a slnko (0,01%). Vďaka jadrovej a vodnej energii tak až 90% elektriny dodanej do siete bolo bez CO₂.

Výroba jadrových elektrární medziročne stúpila z 14 830 na 15 079 GWh. Dodávka elektriny do siete stúpila a dosiahla 14 031 GWh. Atómové elektrárne Bohunice dodali za rok 2017 do siete elektrinu v objeme 7 264 GWh. Mochovce dodali 6 767 GWh. Jadrové bloky spoľahlivo celoročne poskytovali aj podporné služby, sekundárnu

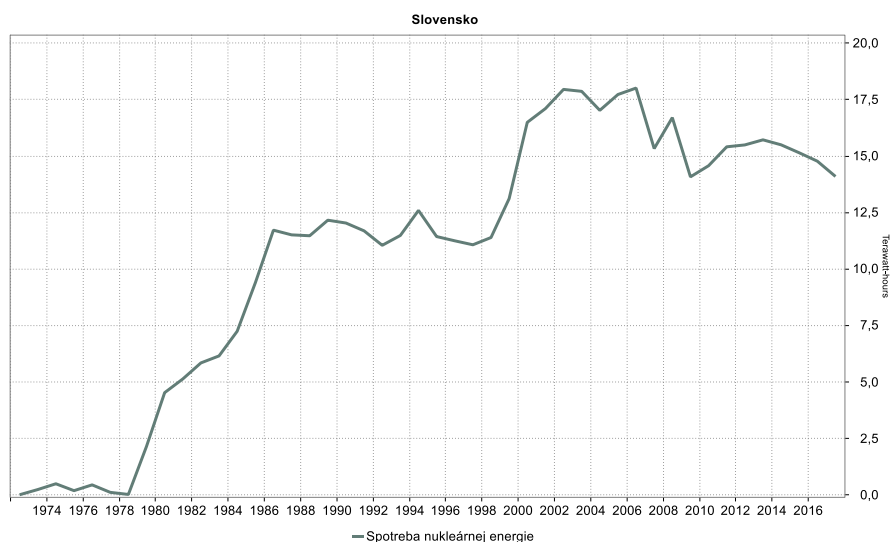
a zápornú terciárnu reguláciu výkonu, ako aj sekundárnu reguláciu napätia. Elektrárne Nováky, ktoré musia vykupovať domáce hnedé uhlie a elektrinu vyrábať a dodávať v rámci tzv. všeobecného hospodárskeho záujmu a Elektrárne Vojaň, ktoré spaľujú čierne uhlie bez dotácii, vyrobili spolu s biomasou v roku 2017 okolo 4,3 TWh. Napriek rastúcej cene čierneho energetického uhlia bol jeden blok EVO, s výnimkou 9 dňovej odstávky, nasadený celoročne a slovenskej elektrizačnej sústave poskytoval podporné služby. Druhý blok EVO bol nasadzovaný operatívne na základe vývoja dopytu a ceny na trhu.

Vodné elektrárne sú priamo závislé od počasia a hydrologickej situácie. Veľmi chladná zima spôsobila v prvých mesiacoch roka 2017 aj pokles výroby v porovnaní s plánom SE. V roku 2017 sa v 31 vodných elektrárnach vyrobilo 4,24 TWh elektriny. Obnoviteľné zdroje energie spolu s ostatnými vyprodukovali za predošlý rok 3,6 TWh elektriny. Medzi ostatné zdroje energie zaraďujeme ostatné zdroje OZE a závodné elektrárne. Pre spresnenie závodné elektrárne, sú elektrárne ktoré sú v rámci podni-

kov a vyrábajú si elektrinu pre seba ako napríklad U.S. Steel v Košiciach. Najvyšší podiel výkonu majú vodné elektrárne, ktorých celkový podiel k roku 2016 predstavoval 32,33%. Druhý najvyšší výkon mali jadrové elektrárne s podielom 24,72%. Zvyšok predstavovali najmä elektrárne s primárnou energiou vo fosílnych palivách a to 31,55%. Čo sa týka obnoviteľných zdrojov energie, tie mali pomerne malý podiel a to 11,16%.

Rok 2017 bol špecifický. Priemerná spotovú cenu elektriny na Slovensku za rok 2017 dosiahla 40,95 eur za megawatt-hodinu. Keďže väčšinu produkcie predávajú SE až tri roky dopredu, pozitívny efekt rastu cien sa prejaví až postupne. Pretrvávajúci ekonomický rast na Slovensku a nové investície sa prejavujú aj na spotrebe elektriny, ktorá za rok 2017 podľa predbežných údajov stúpila o 3,2%.

Stúpajúci trend spotreby elektriny na Slovensku teda pokračuje. Podľa údajov Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy sa u nás v roku 2017 spotrebovalo až 30,97 TWh elektriny, vrátane spotreby na prečerpávanie v prečerpávacích vod-

MACROBOND

ných elektrárňach. Nakoľko vzrástla tiež výroba elektriny, ktorá bola vlni vo výške 27,9 TWh, tieto výsledky znamenajú obchodné saldo cez 3 TWh. Historicky najvyššie zaťaženie na Slovensku bolo počas extrémne chladnej zimy a 11. januára 2017 dosiahlo 4550 MW. Vysoký dopyt po elektrine pretrvával v rámci celého stredoeurópskeho regiónu. Situácia vyvrcholila 24. januára 2017, keď okrem štandardných podporných služieb bola aktivovaná aj tzv. havarijná zahraničná výpomoc. Najviac elektriny na Slovensko aj vlni tradične prúdilo z Českej republiky a Poľska a to približne 11 TWh. Z nášho územia sa elektrina vyvážala najmä do Maďarska, a to na úrovni asi 9 TWh.

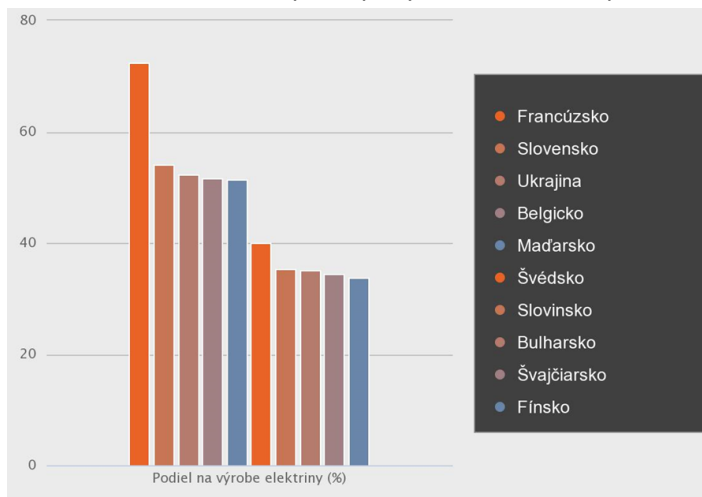
Spotreba elektriny na Slovensku sa oproti roku 2016 zvýšila o viac ako tri percentá. V roku 2017 sme spotrebovali dokopy viac ako 30-tisíc gigawatthodín. Importnou krajinou sme od roku 2007, od začiatku vyraďovania dvoch blokov atómovej elektrárne Bohunice, ku ktorému sa Slovensko zaviazalo v prístupových

zmluvách po prijatí do Európskej únie. Našu spotrebu aj výrobu naďalej v najvyššej miere pokrývajú jadrové elektrárne. Z jadra pochádza viac ako polovica elektriny. Minulý rok však produkcia atómov u nás klesla približne o tri percentá a znížil sa aj ich podiel v energetickom mixe. Viac elektriny sme vyrobili z vodných a fosílnych elektrární, naša produkcia z obnoviteľných zdrojov sa zvýšila tiež. Do budúcnosti sa očakáva ďalšie zvyšovanie spotreby, tvrdí aktualizovaná štúdia prognózy spotreby elektriny do roku 2035. V tomto roku podľa aktuálnych odhadov minime minimálne o 1,3 percenta viac, trend má teda pokračovať.

Výrazná zmena v produkcii má nastať po dostavaní a uvedení nových reaktorov Mochoviec do prevádzky. Zároveň sa očakáva aj nárast celkovej spotreby. Po dokončení nových južných cezhraničných prepojení by sme mohli elektrinu vyvážať do Maďarska a na Balkán, kde sú nedostatkové výrobné kapacity, a teda aj obchodné príležitosti. Ako sa zvýše-

amortizačné náklady konvenčných výrobcov nielen u nás, ale aj v mnohých európskych štátoch. Je otázne, či v budúcnosti cena komodity porastie, alebo príde k rozsiahlym zmenám fungovania trhu. Na udržanie energetickej bezpečnosti Slovenska je nevyhnutné rozvíjať takzvané flexibilné fosílné zdroje čo najskôr. Ekologické alternatívy sa ocitli pod paľbou kritiky. Podpora a zvýhodňovanie určitých druhov technológií výroby elektriny, predovšetkým s cieľom naplnenia cieľov Európskej únie v oblasti obnoviteľných zdrojov, má za následok deformáciu trhu s elektrinou.

Cena elektriny na energetickej burze EEX a na pražskej burze PXE počas roka 2017 neustále rástla. S súčasnosti je veľkoobchodná cena elektriny na úrovni cez 46 eura za MWh. Z dlhodobého hľadiska sa nedá vylúčiť ďalší nárast ceny elektriny na burze, čo by dodávatelia postupne prenášali do cien elektriny pre domácnosti a firmy. Dá sa predpokladať, že v horizonte 5 rokov bude mať cena elektriny rastúci trend. Postupne však tento rast ceny bude strácať na sile a v horizonte 10 rokov môžeme očakávať pokles cien elektriny na burze. V horizonte 15 rokov sa môžeme dostať do bodu kedy bude silová elektrina zadarmo, pretože si ju bude každý doma vyrábať a skladovať sám (cenovo dostupná vysoko efektívna fotovoltika a cenovo dostupné batérie s veľkou kapacitou). (pk)

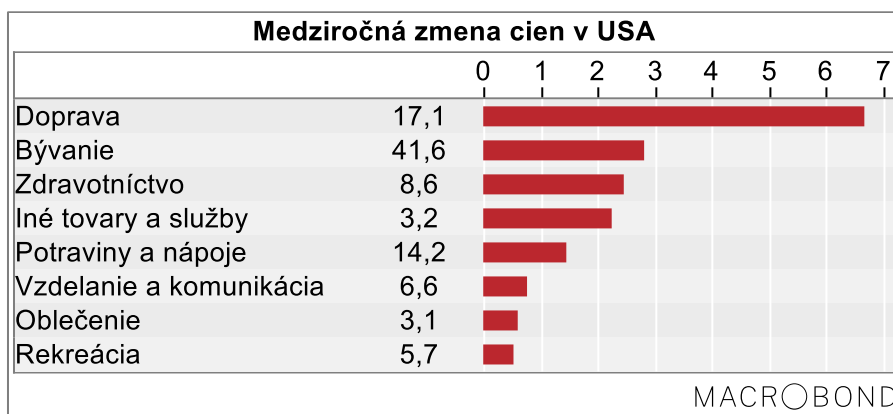
ná spotreba a výroba odzrkadlia na cenách, zatiaľ nie je úplne jasné. Súčasná cena elektriny v mnohých prípadoch nestačia ani na prevádzkové a

Inflácia v USA a zvyšovanie sadzieb Fedom

Ceny v Spojených štátoch amerických zaznamenali výraznejší rast. Index spotrebiteľských cien (CPI) rástol medziročne v júni o 2,87 %. Najväčší nárast oproti minulému roku zaznamenali ceny v doprave (6,67 %), bývaní (2,81 %) a zdravotníctve (2,46 %). Najväčšiu váhu pri ťahaní cien malo bývanie. Jadrová inflácia (inflácia očistená od vplyvu cien potravín energií) sa dostala na úroveň 2,23 %, čo je vyššie ako zamýšľaný inflačný cieľ (2%). Takýto vývoj cien má za následok aj rozhodnutie Amerického Federálneho rezervného systému (Fed) o pristúpení k opätovnému zvyšovaniu úrokových sadzieb, aby sa podarilo dostať infláciu pod kontrolu a dosiahnuť trvalo udržateľnú zmenu rastu. Ďalším faktorom pri rozhodnutí Fedu o zvyšovaní úrokových sadzieb v blízkom období (dvoch rokov) je aj historicky veľmi nízka miera nezamestnanosti (4 % v júni). U obyvateľov tak prevláda

sklon k spotrebe a zároveň má väčšina obyvateľstva prístup k úverovému pokrytiu svojej spotreby, čo pri tak silnom dopyte, prirodzene ťahá ceny nahor. Počas tohto roka zvýšil Fed úrokové sadzby už dvakrát až na súčasnú úroveň 1,75 % až 2 %, no do konca roka plánuje ďalšie dve zvýšenia. Prognóza Fed-u odhaduje, že do konca tohto roka by sa hlavná úroková sadzba mala dostať na úroveň 2,4 %, do konca budúceho roka na 3,14 % a ku koncu roka 2020 až na 3,4

%. To znamená, že úrokové sadzby sa dostanú nad neutrálnu úroveň, ktorá predstavuje stav, kedy úroková sadzba hospodársky rast nebrzdí, ale ani nepodnecuje. Podľa prognózy Fed-u je to na úrovni 2,9 %.

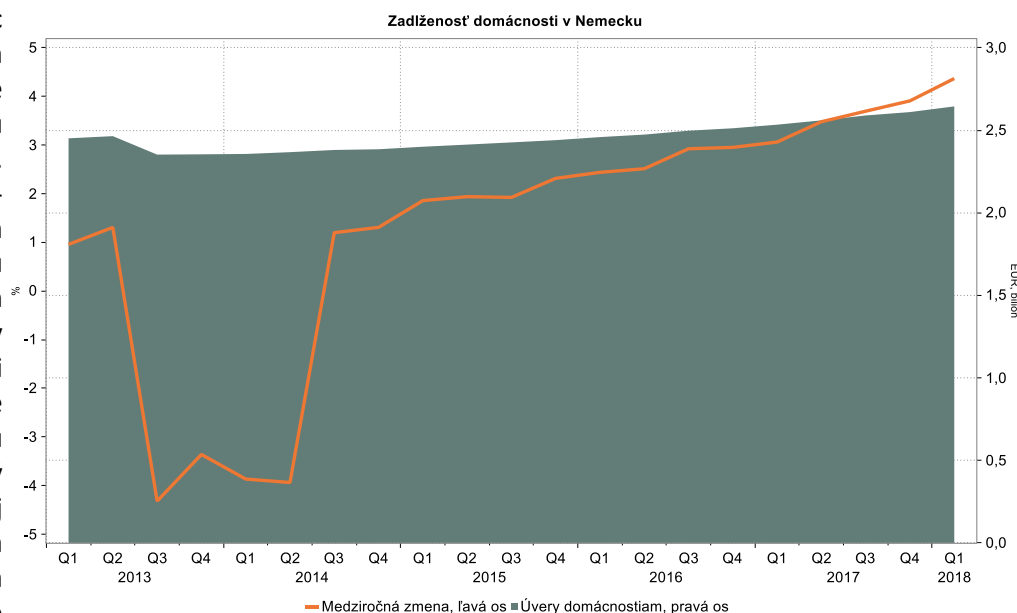

Sporenie a zadlženosť domácností v Nemecku

Zadlženosť nemeckých domácností vzrástla v prvom kvartáli tohto roka o 4,3 %. Celková zadlženosť domácností sa tak dostala na úroveň 2,64 bilióna eur. Každý obyvateľ Nemec-ka tak dlží približne 30 tisíc eur. Tempo zadlžovania však nie je nebezpečné a nepredstavuje hrozbu pre nemeckú ekonomiku. Aj napriek nízkym úrokovým sadzbám nedochádza k nadmernému čerpaniu úverových zdrojov o čom svedčí aj stabilný ročný nárast úverov na úrovni okolo štyroch percent. Pre porovnanie na Slovensku zaznamenal medziročný nárast úverov až 13 %. Aj preto NBS pristúpila k obmedzeniam. Celková hodnota dlhu Slovákov je

však v porovnaní s Nemeckom násobne nižšia. To samozrejme súvisí aj s rozdielnym počtom obyvateľstva v oboch krajinách, či priemernej mzdy. Tá sa v Nemecku pohybu-

je momentálne okolo 3 700 eur a na Slovensku ej to niečo menej 1 000 eur. (jv)

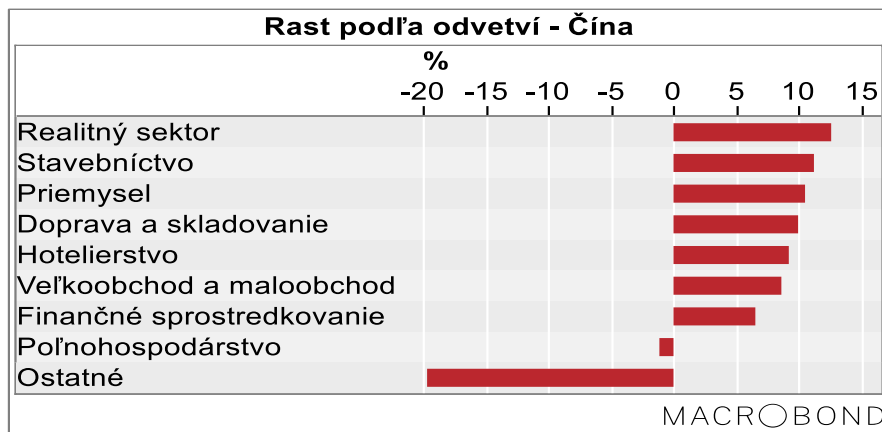

Čína naďalej rastie

Najväčšia ekonomika sveta, Čína, naďalej vykazuje hospodársky rast. V druhom kvartáli tohto roka vzrástlo reálne HDP v krajine o 6,7 %. Aj napriek spomaleniu oproti predchádzajúcemu kvartálu, kedy rástla ekonomika rýchlosťou 6,8 % medziročne, je to stále jeden z najväčších hospodárskych rastov na svete. V bežných cenách rástlo (nominálne) HDP medziročne o 9,78 %. Ďalším faktorom na ktorý sa treba pri raste ekonomiky pozrieť je aj celková hodnota HDP, ktorú krajina dosahuje. Pri veľkosti čínskeho HDP (22 biliónov čínskych juanov v 2. kvartáli) je 6,7-percentný nárast naozaj obrovský. V oblasti sektorov rástlo v druhom kvartáli najviac stavebníctvo (14,2 %), realitný sektor (11,62 %) ale rozmáhala sa aj doprava

a skladovanie (10,83 %). Čína naďalej podnecuje svoj rast o čom svedčí aj stále etablovanie na zahraničných trhoch, investície ako aj hospodárska či humanitárna pomoc krajinám. V druhom kvartáli zároveň zaznamenala zvýšenie prebytku v zahraničnom obchode, oproti predchádzajúcemu kvartálu, no v dôsledku rýchlejšieho nárastu

importu do krajiny než exportu bol tento prebytok celkovo 20 % nižší, než aký bol minulý rok. O pomalší nárast exportu sa postarali aj obmedzenia zo strany USA. Čistý export (export-import) dosiahol 95 mld. dolárov. Obchodná vojna mala vplyv aj na spomalenie čínskej spotreby. (jv)

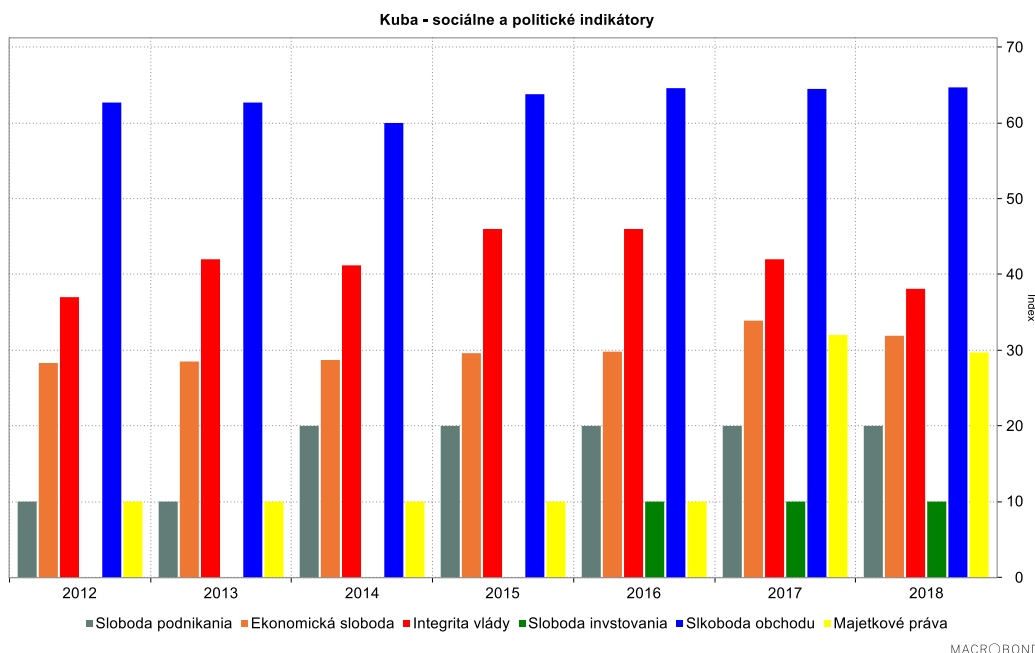

Reformy na Kube

Na Kube plánujú zmenu ústavy. Momentálna komunistická vláda by tak prešla zásadnou premenou, čo by pre krajinu mohlo znamenať zásadný posun v ekonomickej ako aj kultúrnej oblasti. Asi najväčšia prevratná zmena sa má týkať uznania súkromného vlastníctva a teda aj možnosti slobodne podnikáť, či voľného trhu. Ďalšou zmenou by bolo obmedzenie výkonu funkcie prezidenta na najviac dve volebné obdobia v trvaní 5 rokov. Krajina bola spojencom Sovietskeho zväzu a po jeho rozpade v nej naďalej prevládal komunistický režim na čele s Fidelom Castrom. Od apríla tohto roka je na čele krajiny prezident Miguel Díaz-Canel. V krajine sa vyprodukuje a následne vyvezie najviac cukrovej trstiny, cigariet, či niklu. Export smeruje najmä

do Kanady, Venezuely a do Číny. Krajina je dnes závislá najmä od Číny, ktorá do Kuby dováža tovar v hodnote 67 mil. dolárov (v máji 2018). Medzi importované suroviny patrí palivá, stroje, potraviny a oblečenie. Vzťahy s USA sú historicky stále naštrbené a pretrvávajú americké embargo, no v roku 2015

krajiny po 54 rokoch obnovili diplomatické vzťahy. (jv)

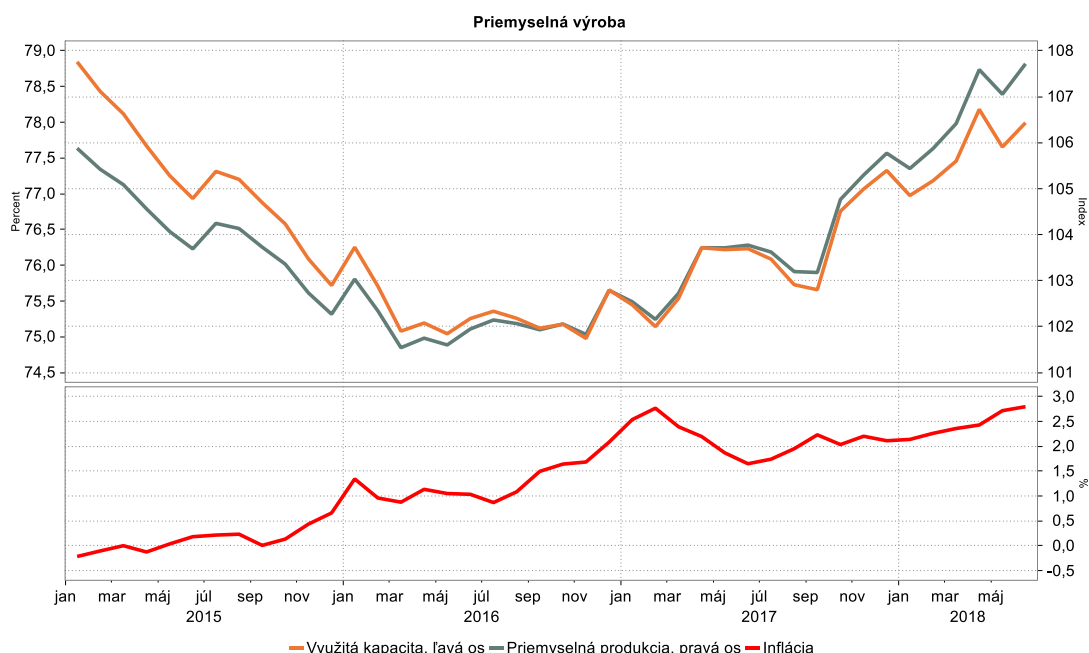

Priemyselná produkcia v USA rastie

Priemyselná produkcia v USA znamenala v júni medziročne nárast o 4,8 %. Od začiatku roka 2016 pokračuje v stálom náraste. Po miernej neistote v júni, v spojitosti s novými opatreniami v oblasti zahraničného obchodu, sa ukazuje, že americký priemysel zaznamenáva stále stabilný rast. Podobne zaznamenali nárast aj v oblasti využitia dostupnej výrobnjej kapacity v ekonomike, ktorej využitie v júni stúplo medziročne o 2,3 %. Momentálne sa v USA využíva 78 % potenciálnej výrobnjej kapacity. No-

vé protekcionistické opatrenia zavádzané Donaldom Trumpom môžu v blízkej budúcnosti znamenať ďalší rast v oblasti domácej priemyselnej výroby o čom svedčí aj na jednej strane miera využitia dostupných zdrojov, a na druhej strane stále sa znižujúca miera nezamestnanosti (4 %). Tá sa zároveň blíži k plnej zamestnanosti v ekonomike, uvažujúc aj s prirodzenou mierou nezamestnanosti. Predpokladaný rast priemyselnej produkcie však môžu ovplyvniť práve odvetné clá uvalené na americké tovary, ktoré za-

viedla väčšina, pôvodne partnerských, krajín voči USA. V snahe ochrániť svoj domáci trh a výrobu sa môže stať, že jej daná politika práve naopak uškodí. Negatívom zostáva, že poškodenie sa dotkne všetkých zúčastnených strán a v konečnom dôsledku to pocítia najmä spotrebitelia. Protekcionistické opatrenia podobného rozsahu zároveň znamenajú možné spomalenie rastu globálnej ekonomiky. (jv)

MACROBOND

EÚ ochraňuje svoj trh

Európska únia zavádza 25 percentné clá na dovoz ocele do regiónu. Clá sú na jednej strane odpoveďou na zavádzanie amerických ciel, no na druhej strane majú za úlohu ochrániť domáci európsky trh a výrobcov. K ochrane domáceho trhu sa EÚ uchýlila v dôsledku obáv zo zvýšenia dovozu ocele do európskych krajín, po tom, čo sa americký trh z časti uzavrel. Produkcia smerujúca do USA si tak bude pravdepodobne hľadať nové miesta pre

voj odbyť. Ak by zvyšok svetovej produkcie začal prúdiť do EÚ, väčšie množstvo ocele by tlačilo na jej cenu, čo by mohlo spôsobiť výrobcom v únii značné problémy. Clá majú predbežne platiť najviac 200 dní a budú sa týkať len dovozu, ktorý svojim množstvom prekročí priemer vypočítaný za posledné tri roky. Americké clá tak spustili lavínu opatrení a následných protiopatrení a špekulácie, nie už o možnosti, ale o rozsahu obchodnej vojny. Po-

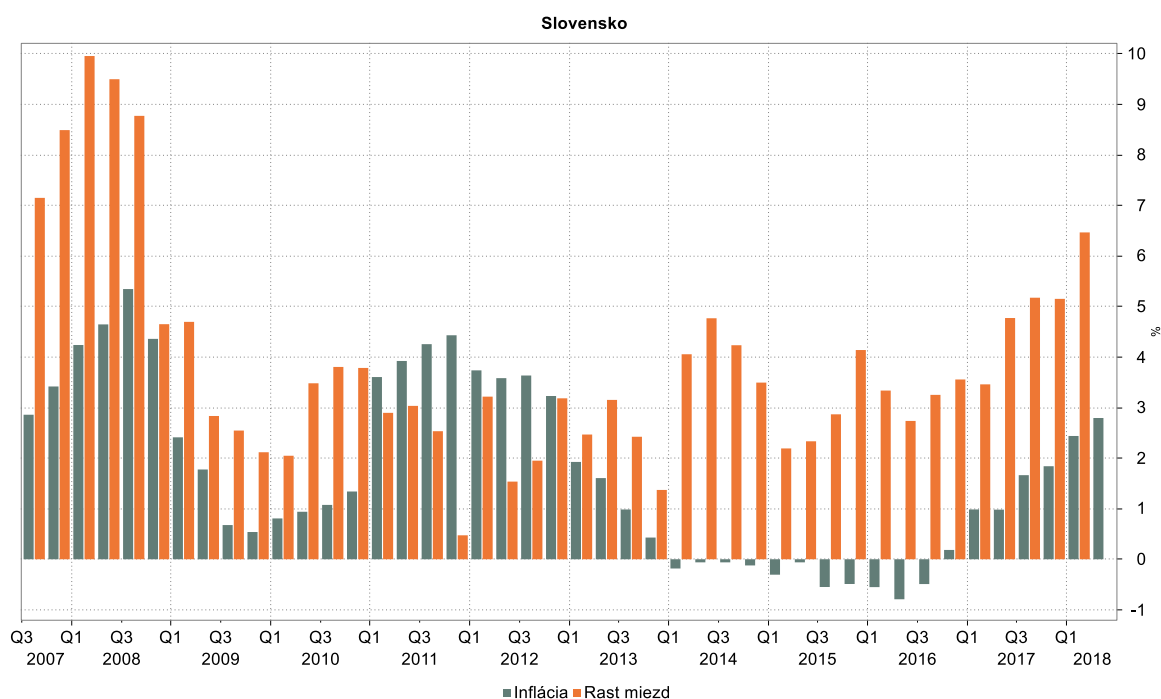
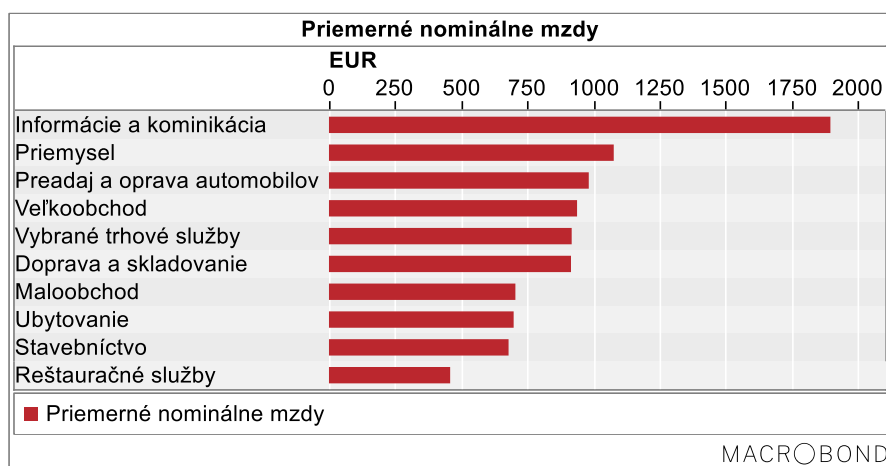
zitívom v tejto situácii je preto napríklad nová dohoda o voľnom obchode, ktorú uzavrela EÚ s Japonskom. Predstavuje tak presný protipól amerického snaženia. (jv)

Rast miezd na Slovensku

Priemerná nominálna mzda na Slovensku pokračuje v raste. V prvom kvartáli zaznamenala medziročne nárast o 6,5 %, čo je od roku 2009 najvyššia zmena. Priemerná nominálna mzda na Slovensku sa tak dostala na úroveň 955 eur. Čo sa týka miezd v rámci odvetví, priemer ťahali nahor najmä mzdy v IT oblasti, kde dosahovali zamestnanci za prvý polrok mesačnú mzdu v priemere 1897 eur, ale aj v priemysle (1 077 eur) či v oblasti predaja a opravy automobilov (983 eur). V IT oblasti zaznamenala mzdy zároveň najvyšší medziročný rast, kde si zamestnanci prilepšili až o 14 %. Zvyšovanie miezd v tejto oblasti je spôsobený najmä nedostatkom kvalifikovaných pracovníkov ale aj stále klesajúcou mierou nezamestnanosti. Tá má vplyv na rast miezd aj v ostatných odvetviach. V snahe udržať si zamestnancov pristupujú firmy k zvyšovaniu miezd, čím motivujú zamestnancov zostať práve u nich aby neprešli ku konkurencii, ktorá by si ich získala vyššou mzdou. Druhý najvyšší nárast zaznamenali zamestnanci pracujúci v priemysle. Ten má na Slovensku aj vďaka automobilovému priemyslu stále silné zastúpenie, preto táto

oblasť výrazne ťahala celkovú priemernú mzdu na Slovensku. Regionálne dosahujú najvyššiu nominálnu mzdu zamestnanci pracujúci v Bratislavskom kraji, kde priemer za prvý kvartál dosiahol hodnotu 1 243 eur. V Trnavskom kraji to bolo 894 eur a Trenčianskom 893 eur. Najnižší mzdový priemer zaznamenal Prešovský kraj (711 eur). Priemerná mzda však zaznamenala najvyšší medziročný nárast v Trnavskom kraji a to o 8,2 %, ďalej Trenčiansky (7,6 %) a Žilinský kraj (7,3 %). Trnavský kraj je zároveň krajom s najnižšou mierou nezamestnanosti v rámci Slovenska. Spolu s rastom nominálnych miezd však rástli aj ceny na domácom tr-

hu a inflácia tak v druhom kvartáli dosiahla hodnotu až 2,8 %. Kvôli tomu zaznamenali nižší nárast práve reálne mzdy. Spotrebiteľia si však najskôr uvedomia a pocítia nárast nominálnych miezd. V krátkom období to môže znamenať nárast ponuky práce zo strany zamestnancov resp. uchádzačov o zamestnanie. Pri lepšom finančnom ohodnotení môže narásť aj produktivita práce. Zároveň to znamená aj zvýšenie spotreby domácností, ktorá je najväčším ťahúňom hospodárskeho rastu na Slovensku. Na to, že sa ich reálna mzda zvýšila o niečo menej než si zo začiatku mysleli, prídu zamestnanci až neskôr. (jv)

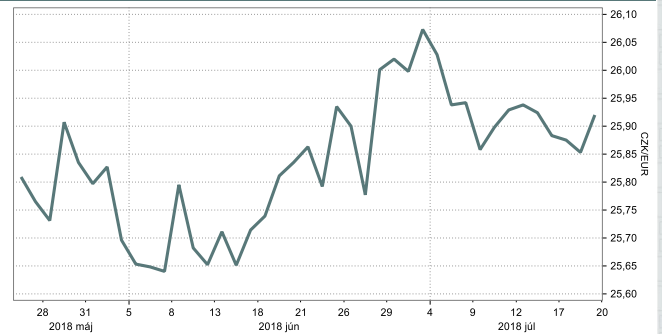

AKTUÁLNÝ VÝVOJ NA TRHOCH

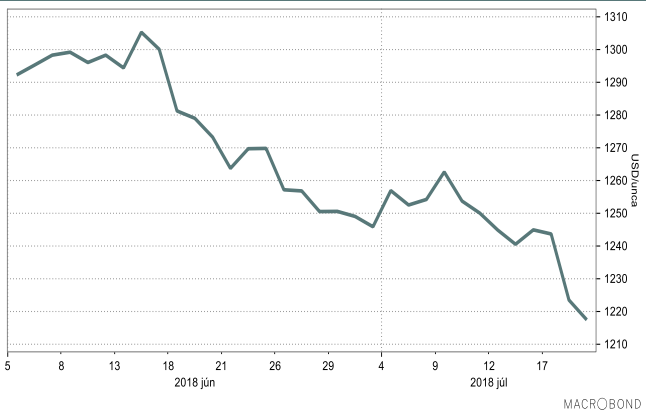
EUR/USD

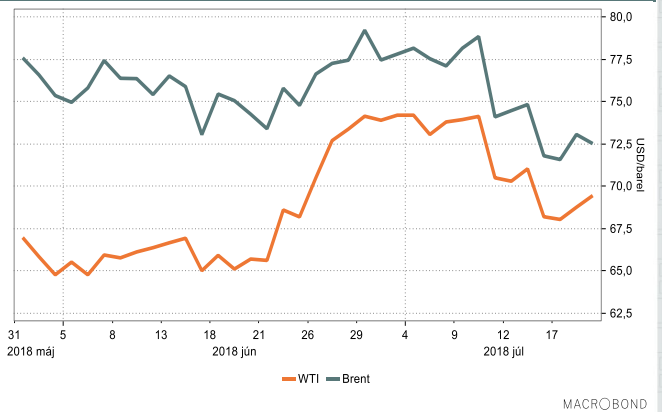
EUR/CZK

ZLATO

ROPA

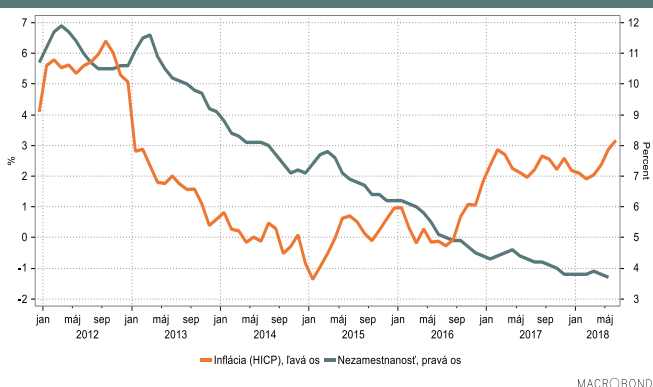
SLOVENSKO

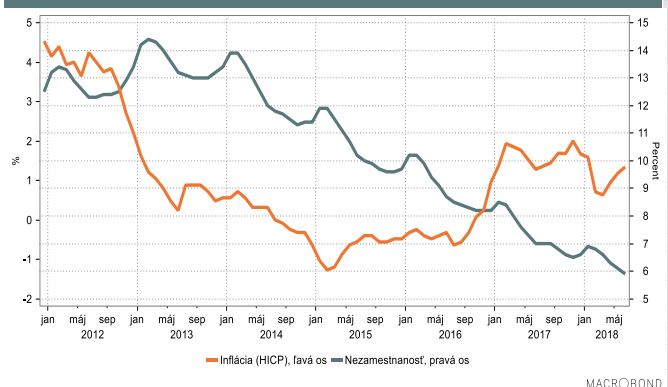
ČESKÁ REPUBLIKA

MAĎARSKO

POL'SKO

SPRÁVY Z FINANČNÝCH TRHOV

- Do roku 2021 plánuje holandská spoločnosť Mosa Meat dodávať na trh pre reštaurácie umelé (laboratórne vytvorené) mäso. Cena za jeden plátok mäsa do hamburgeru má byť jeden dolár (0,86 eur). Príchod na trh by znamenal výraznú zmenu v tradičnom mäsiarstve a konkurenciu pre chovateľov zvierat. Investori sa však k nápadu prikláňajú, keďže spotreba klasického mäsa je napr. v Číne už neudržateľná a koncept umelého mäsa je možným riešením.
- Americká spoločnosť Google dostala od Európskej Komisie (EK) pokutu vo výške 4,3 mld. eur. EK sa tak rozhodla pre zneužívanie dominantného postavenia ich operačného systému Android v mobilných zariadeniach. Prostredníctvom toho tlačil na výrobcov aby do mobilov inštalovali skôr aplikácie od Google-u než od ostatných firiem. Výška pokuty však predstavuje takú sumu, akú zarobí materská spoločnosť Google-u za niečo viac ako dva týždne.
- EÚ zavádza clá v rozmedzí 27,5 až 83,6 % na dovoz elektrobicyklov z Číny. Čína kontroluje približne tretinu obchodov s bicyklami v EÚ. Ceny čínskych bicyklov sú skoro o polovicu nižšie ako od európskych výrobcov, čo naši výrobcovia pripisujú subvenciám podporujúcich výrobu a export zo strany Pekingu. Európska komisia to prešetruje.

Tento dokument je publikovaný pre spoločnosti skupiny BENCONT , a môže byť reprodukováný a ďalej šírený len s jej písomným súhlasom. Informácie v tomto dokumente boli získané z externých zdrojov, ktoré boli spoločnosťou považované za spoľahlivé.

Matúš Jančura

Hlavný analytik, Bencont INVESTMENTS
jancura@bencont.sk

Jozef Prozbík

Analytik, Bencont INVESTMENTS
prozbik@bencont.sk

Analytici:

Nebesník Martin
Bruchánik Rudolf
Krčmárik Peter
Vražda Ján

Vajnorská 100/A
831 04 Bratislava
www.bencont.sk

BENCONT INVESTMENTS

BENCONT GROUP

BENCONT DEVELOPMENT